

A SZERKESZTŐ UTÓSZAVA

Megállapodtam a kiadóval, hogy a szeptemberi nyomdaünnepre ír egy utószót a vendégeinek. Én pedig írok egyet a Krúdy-születésnapra, október 21-re a könyvbemutató vendégeinek. De tudva azt, hogy ez a könyv nem egy napra szól, így mindketten biztosak lehetünk, hogy írásaink a jövődőhöz is szólnak.

Ráadásul még azt is el kell mondanom, hogy én magam alkotó résztvevője vagyok a Prospektus-kultusznak, hiszen ott álltam a Hársfa utcában majdnem húsz évvel ezelőtt. Én láttam a fészerben azt a szedőírógépet, amely ma muzeális tárgy, és ha megvan valahol az első megrendelő füzet, akkor kibetűzhetem a megyei múzeum nevét, mint az első megrendelők egyikét. S bár a Prospektus Nyomda 1990-ben még nagyon messze volt attól, amit abszolút optimista tulajdonosa remélt, én már vakon bíztam a nyereséges vállalkozásában és levágtam őket az első Krúdy-kiskönyv erejéig.

Levágtam őket – micsoda szép régi és szakmai kifejezés. Krúdyék is használták ezt életük kritikus pillanataiban, azaz minden nap a hajdani pesti szerkesztőségekben és kiadóknak, amikor a gyenge szívű tulajdonost, főszerkesztőt levágták egy kis előlegre, amelyért aztán vagy lett cikk vagy nem. És amikor arról beszélgettünk, hogy mi legyen a jubileumi, azaz a 15. Krúdy-kiskönyv

tartalma, azonnal eszünkbe jutott: maga a nyomda. És környéke: kiadók, nyomdászok, újságírók, előfizetők, rikkancsok, pénztárosok, írók – mindenki, akinek a munkája révén a magyar nyomdaipar olyan lett amilyen s működött, ahogyan működött. Ma már visszatekintve évszázad távolába, látjuk, hogy nagyon is jól működött.

Persze Krúdy finoman utal rá, főleg 1918 után, hogy legjobban mégis a kiadóknak és nyomdatulajdonosoknak jövedelmezett a nyomdaipar, s nem az íróknak, vagy az újságíróknak. Ő aztán tudta, mert bármennyire is kedvelt szerzője volt a híres magyar kiadóknak, ugyanolyan nagyszabású pereskedésekbe, veszekedésekbe torkollott ez a barátság. Singer és Wolfner, Athenaeum, Tolnai, Franklin Társulat, Tevan – egy felkészültebb bibliográfus tucatjával sorolja a híres kiadókat, akikkel Krúdy hosszabb-rövidebb ideg kapcsolatban állt.

Ellentmondásos kapcsolatban, tegyük hozzá, de ez Krúdynál nyilvánvaló. Íme egy levél 1916-ból Tevan Andornak címezve: *„Igen tisztelt Tevan Úr, hálás köszönet! El vagyok bűvölve. Ezt a szépséget soha nem reméltem, amely az ön bűvészkamrájából előkerült a napvilágra. Ön varázsló, uram. Szeretném megcsókolni a munkásai kezét. Aki látta a könyvet, torkán akad a szó a meglepetéstől. Öleli barátja, Krúdy Gyula.”*

Erre a levélre a mai nyomdászok is büszkék lehetnek, már ha van lehetőségük ha-

sonló könyvszépségek előállítására, mint a Tevan-műhelyben készült Aranykéz utcai szép napok elbeszéléskötete, amelyért Krúdy ilyen hálás volt. S aztán persze ott a másik véglet. Az örök pénzzavarban lévő író ezt a szép kapcsolatot is tönkretette, amikor 1928-ban ügyvéddel fenyegeti Tevan Andort, miért nem fizeti neki a honoráriumot. Tevan szelíden, de határozottan válaszol, s amely válaszban kicsit benne van Krúdy tragédiája is: népszerű kortárs magyar író, de a könyveit nem veszik. Tevan számadása szerint a Tegnapok ködlovagjai megjelent 1600 példányban, bizományba van kiadva 367 darab, raktári készlet 802 darab, azaz mindez 1189 kötet. Összesen tehát 411 példányt adtak el belőle. (Amúgy az eladott példány után 2.877 000 korona járna, de már eddig kifizettek Krúdynak 7 millió koronát, aligha lehet itt szó pereskedésről!)

Ennek a kiskönyvnek tehát az lehetne az alcíme: írások nyomdákról és nyomdászok-ról. Én meg hozzáteszem tisztelgésül a tipográfia művészetének mindenkori munkásai előtt. Most és leginkább köszönetül a 20 éves veszprémi Prospektus Nyomda minden hajdani és jelenlegi dolgozójának!

(p.m.)